

הקאמרה
הישראלית ירושלים
2022 2023 מנהל מוזיקלי: אבנר בירון

Passion for Music

עונה 39 | כלים וקולות

מסע בין כוכבים

הקאמרטה הישראלית ירושלים / מנהל מוזיקלי: אבנר בירון

נגני התזמורת

כינור ראשון

מתן דגן*

נטשה שר*

כרמלה ליימן***

פטר בוברובסקי

פולינה גרושיקובה

רומן יוסופוב

מיכאל פֶבֶיה

כינור שני

גלינה קֹרִינְץ*

אדוארד רזניץ**

הדס פבריקנט***

אומרי צח

מיכאל קונצביץ'

קרן שושני

סמדר שידלובסקי

ויולה

שולי ווטרמן**

סרגיי דובוב

מרתה סיקורה

בוריס רימר

אדוארד שובייב

צ'לו

מרינה כץ**

צבי אורליאנסקי**

אלכסנדר סינליניקוב***

אסתר וֶלְדְרֶס

קונטרבס

קאי ג'ק*

הנסל הרנדס°

חליל

אסתי רופא**

אבישי סרוגו°

אבוב

מוקי זוהר**

אורי מירז

קלרנית

שירה אליסף**

עידו אזרד°

בסון

מאוריציז פאז**

יולוצין קרוס סדו°

קרן יער

אלון ראובן**

מיכאל אלטשולר

חצוצרה

רז ארד°

דן ורון°

נבל

גתית בועזסון°

טימפני

קרן פנפימון־זהבי**

*כנר ראשי

**נגן מוביל

***משנה לנגן מוביל

°נגן אורח

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

עו"ד יאיר גרין*, יו"ר | אבנר אזולאי, יעקב אייזנר*, פרופ' רות ארנון*, פרופ' שלמה בידרמן, ד"ר יורם בלשר*, פרופ' אבי בן בסט, רו"ח תלמה ברבש-קנולר, פרופ' בני גגר*, ד"ר רויתל הולנדר*, אפרת ימן גרשוני*, אילן דה פריס*, פרופ' משה הדני*, גרשון זוהר, יהודה זיסאפל, רות חשין*, משה מיכלס*, פרופ' מנחם פיש, ד"ר שמואל קבילי*, רו"ח רענן קופי*, פרופ' אורי קרשון, ד"ר לאה שמיר־שנאן, ברוך שלו, דב שפיר

*חברי הוועד המנהל

צוות הניהול

מנהל כללי יורם יונגרמן **מנהל אדמיניסטרטיבי** מיכאל קונצביץ' **מפיקה** שרה טיילור דוד
רכז תוכני מוזיקה ד"ר רון מרחבי **מנהלת שיווק ופרסום** נדיה רז **חכם קרקוצקין מנהלת מכירות** דגן פדר
מנהל משרד אלון שניר **מנהלי במה** אורי נחום, ואלרי אקסיונוב **טכנאי הקלטות** איתן שמאי
נהגלת חשבונות שרית יצחקי **יעוץ משפטי** עו"ד עמי פולמן

מחלקת מנויים: *3926 / 1-700-55-2000 / בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' דוד המלך 26, ירושלים / טל: 02-5020503 / פקס: 02-5020504
 כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com / אימייל: info@jcamerata.com

נתיבת התוכנייה: בני הנדל **עיצוב גרפי:** גתית מימון
צילום: סאטוזי אאויאיגי, מיכאל פביה, קאופו קיקאס

מסע בין כוכבים

אבנר בירון מנצח
סטיבן איסרליס צ'לו (בריטיניה)

ליאור נבוק (1971)

"כחול, צהוב, עשן" לתזמורת קאמרית
(בכורה עולמית)

דמיטרי שוסטקוביץ' (1906-1975)

קונצ'רטו לצ'לו ולתזמורת מס' 1 במי במול מז'ור, אופ' 107
אלגרטו
מודרטו
קדנצה (אטקה)
אלגרו קון מוטו

הפטקה

מקס ברוך (1838-1920)

"כל נדרי", אופ' 47, עיבוד לצ'לו ולכלי קשת

וולפגנג אמדאוס מוצרט (1756-1791)

סימפוניה מס' 41 ("יופיטר") בדו מז'ור, ק' 551
אלגרו ויוואצ'ה
אנדנטה קנטבילה
מינואט: אלגרטו - טריו
מולטו אלגרו

מוזיאון תל אביב לאמנות

יום א', 6.1.23 בשעה 13:00

מוצ"ש, 7.1.23 בשעה 20:00

מכון ויצמן למדע ברחובות, אודיטוריום מיכאל סלע

יום א', 8.1.23 בשעה 20:00

אלמא מרכז אמנויות, זכרון יעקב

יום ב', 9.1.23 בשעה 20:00

תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון

יום ג', 10.1.23 בשעה 20:00

אבנר בירון

מנהל מוזיקלי ומנצח

ולאינטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוזיקה ובמדע. כחלילן הירבה להופיע בהרכבים קאמרליים וברסיטלים, וניהל כיתות אמן רבות משותפים בארץ ובעולם. כמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל מורים לחליל. הוא הקים בזמנו את "אנסמבל סולני הגליל", הרכב וירטואוזי שזכה להצלחה בינלאומית בזמן קצר.

אבנר בירון ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים, התזמורת הסימפונית חיפה והסימפוניטה באר שבע, והוא מוזמן לנצח על תזמורות ברחבי העולם. כמו כן היה המנהל המוזיקלי של פסטיבלים, ביניהם "חגיגות המוזיקה באבו גוש" ו"ימי מוזיקה וטבע בגליל".

ב-1994 החל בירון לכהן כראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות של כהונתו הצעיד את האקדמיה להישגים מרשימים: הוא יזם את פתיחתה של מחלקה למוזיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רבת-חומית. בירון נבחר לכהן כחבר הוועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוזיקה באירופה (AEC).

בשנת 2005 זכה בפרס שרת החינוך על מצוינות ותרומה אמנותית רבת-שנים בתחום המוזיקה בארץ, ובשנת 2013 העניק לו משרד התרבות והספורט פרס ע"ש אריק איינשטיין ליוצרים שתרמו להתפתחות התרבות הישראלית לדורותיה.

מעוף וחדשנות מאפיינים את אבנר בירון, המייסד, המנהל המוזיקלי והמנצח הקבוע של הקאמרטת הישראלית ירושלים. בעבודה שיטתית ויצירתית הקנה לתזמורת יוקרה בארץ ובעולם, והופעותיה תחת שרביטו זוכות לשבחי הביקורת, לאמון המנויים הוותיקים ולהערכתם של מצטרפים חדשים.

זוהי העונה ה-39 של הקאמרטת. מלבד הופעותיה בארץ, הופיעה באולמות מרכזיים בפריס, באמסטרדם, בברלין, בלוצרן, בבאזל, בז'נבה, במדריד, בניו יורק, בווינינגטון, בלוס אנג'לס, בשיקגו, באלסקה, בבייג'ין, בשנחאי, בטביליסי, בירואן, בסידני, במלבורן, בבנגקוק ובוורשה.

מובן כי עמוד התווך של רפרטואר הקאמרטת הישראלית בנוי מנכסי צאן הברזל של המוזיקה הקלאסית לדורותיה ולסגנונותיה. עם זה, בעת תכנוני הרפרטואר השנתיים, אבנר בירון בוחר לשלב לצד יצירות אהובות של יוצרים בעלי שם גם יצירות מסקרנות מן המוזיקה העולמית שאין מרבית להשמיע באולמי הקונצרטים ולהזמין בעבור התזמורת יצירות חדשות ממלחינים ישראלים.

את הקריירה המוזיקלית שלו החל אבנר בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח באקדמיה למוזיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוזיקה

סטיבן איסרליס

צ'לו

הפילהרמונית הלונדונית ו"פילהרמוניה" של לונדון, תזמורת טונהאלה של ציריך ותזמורת גוונדהאוס של לייפציג, הסימפוניית של ברלין, לונדון, שיקאגו וושינגטון, תזמורת קליבלנד ותזמורת השידור היפנית NHK.

כנגן מוזיקה קאמרית יזם ואצר איסרליס סדרות רבות, כגון "בצל המלחמה", לציון מאה שנה למלחמת העולם הראשונה ושבעים וחמש שנה למלחמת העולם השנייה, חקר המוזיקה הצ'כית, הזיקה בין הצ'לו לקול האנושי, שושלת המורים-תלמידים סן-סנס-ראוול-פורה והיבטים בחיי שומאן ויצירתו. בקונצרטים האלה - בוויגמור הול הלונדוני, בימק"א שברחוב ה-92 בניו יורק ובפסטיבל זלצבורג - השתתפו לצדו מוזיקאים מן השורה הראשונה, כגון הכנר האמריקני ג'ושוע בֶּלְ, הוויולנית הגרמנייה טביאה צימרמן והפסנתרן ההונגרי דֶנְשֶׁ וְרִיֵן.

איסרליס מתעניין גם בביצועים אותנטיים: בהקלטת סונטת הצ'לו של שופן בעבור "היפריון" ניגן עמו שותפו דֶנְשֶׁ וְרִיֵן בפסנתר של פרדריק שופן, וברסיטל עם הפסנתרן סר אנדרש שיף בבטהובן-האוס בבון, ניגן איסרליס בצ'לו של בטהובן. סטיבן איסרליס מנגן ברוב הופעותיו בצ'לו שייצר אנטוניו סטרדיווארי ב-1726. הכלי, הקרוי "מרקיז דה קוֹרְבֶּרֶן (אקס-נלסובה)", הושאל לו בידי האקדמיה המלכותית למוזיקה של לונדון.

כפופולריזטור של מוזיקה איסרליס משדר ב-BBC וכותב ב"דיילי טלגרף", ב"סטרטאד" וב"גרדיאן". בין ספריו לילדים "למה הפיל בטהובן את התבשיל?" ו"מדוע הניע הר הנדל את כיאתו המפוארת?"

מצינותו של הצ'לו הבריטי סטיבן איסרליס זיכתה אותו בתואר CBE של מסדר האבירות הבריטי ובפרסום שמו ב"היכל התהילה" של מגזין המוזיקה הלונדוני "גראמופון" לצד זה של יו"י מה.

איסרליס נולד בלונדון לאם מורה לפסנתר ולאב כנר חובב. אחותו אָנְט ויולנית ואחותו רייצ'ל כנרת. סבו, הפסנתרן והמלחין היהודי-רוסי יוליוס איסרליס, היה אחד מתריסר מוזיקאים שבחר החבר לנין לשלוח למערב, "כדי להאדיר את שם התרבות הסובייטית בנכר". איש מן התריסר לא חזר. ב-2014 סיפר איסרליס ברדיו אנקדוטה הנשמעת כאגדה אורבנית, אבל מי שירצה יאמין: בהגיע סבו לווינה ב-1922 ביקש לשכור דירה. בעלת הבית המופלגת בשנים שאלה למקצועו של השוכר, וכששמעה "מוזיקאי", אמרה "Nein". היא גם ניאותה להסביר לסב המופתע את הסיבה: לדודתה היה דייר מוזיקאי. הני"ל הרעיש עולמות ורקק על הרצפה. "ומה היה שמו?", שאל יוליוס. "הָר בטהובן".

איסרליס המעיט ללמוד בעיר הולדתו. מגיל 14 למד אצל ג'יין קואן (Cowan) בסקוטלנד, לה הוא "חב הרבה", ואז נסע לארצות הברית, שם למד אצל ריצ'רד קְפוּסִינְסְקִי בקונסרבטוריון אוֹבֶרְלין שבאוהיו. המופת שלו - כך הוא מצהיר - היה הצ'לו הרוסי דניל שפרן, בן-ידורו של מסטיסלב רוסטרופוביץ' ומתחרהו. על שפרן אומר איסרליס, "הוויברטו שלו, החלוקות שלו לפראזות - הכל היה מכלול אחד. לא היה ולו תו אחד שניגן בלי כְּנֹת".

בין עשרות התזמורות שניגן עמן איסרליס כסולן, הפילהרמוניות של ברלין ווינה,

ליאור נבוק

"כחול, צהוב, עשן" לתזמורת קאמרית
בכורה עולמית

10-D תקות

ליאור נבוק הוא גם פסנתרן מן השורה הראשונה. עם אנסמבל "אפקט הפכר" שהיה בין מקימיו, הוא משמיע מוזיקה מאולתרת תוך שימוש במגוון רחב של כלים וטכניקות. האנסמבל מתמקצע ביצירת מוזיקה חיה לסרטים אילמים, מסוג הסרטים שנוצרו עד 1929.

את תאריו הראשונים בהלחנה ובניצוח השלים ליאור נבוק באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים אצל פרופ' ינעם ליף, ואת הדוקטורט אצל פרופ' ג'ון הרביסון בקונסרבטוריון של ניו אינגלנד בבוסטון.

בשנות לימודיו זכה במלגות קרן התרבות אמריקה-ישראל, קרנות קוסביצקי, פרום, לילי בולנ'ה וטנגלווד, וכן בפרסי אקו"ם ופרסי ראש הממשלה לקומפוזיטורים (2002, 2010). בספטמבר 2022 יצא לאור תקליטורו "יבשות פנימיות" לפסנתר סולו.

זכו המלחין על יצירתו

יש שיצירה מוזיקלית נכתבת על פי תמונה או צורה מובנית או בהשראת פואמה ושיר; יש שדרמה כלשהי מוליכה את המוזיקה אל מחוזות שהמלחין לא יכול היה לגלות מאליה; יש - כמו במקרה של "כחול, צהוב, עשן" - שהלחנה כללית, כלל-עולמית ועל כן גם אישית, מפעפע אל תוך המוזיקה.

היצירה נכתבה בימים הראשונים של פלישת רוסיה לאוקראינה. שוב תמונת מלחמה, שוב כאב, שוב תיאורי טרגדיה מעורבים בסיפורי גבורה. וכל זה דרך מסך מרוחק. המוזיקה איטית מאוד, סטאטית, כמביטה מלמעלה בעצב על הזוועות שלא השכילה האנושות ללמוד למנוע אחרי אלפי שנות לימוד מן ההיסטוריה. את היצירה **כחול, צהוב, עשן** הזמינו אבנר בירון והקאמרה הישראלית ירושלים, וזאת ההזדמנות להודות למשרד התרבות והספורט בעבור תמיכתם הנדיבה.

שם היצירה **כחול, צהוב, עשן** מעיד על הפסנתרן והמלחין הישראלי ליאור נבוק שהוא נמשך בחיפושיו ההשראה אחר גוני צבע ומרקמים, כצייר הניצב בין שלל פיגמנטים מול קנווס. מבט על בשלל יצירתו מגלה שסגנונית מיוחדת אותו לאורך כל שנות כתיבתו, וכי לצד הקונטציה הוויזואלית שבשם היצירה דהיום, מגויסים ליצירתו גם יסודות תיאטריים וסיפוריים. כך האופרות **ההתערבות** על פי סיפור של צ'כוב, **ועל גדות הנהר שלנו** בהזמנת אופרת פרנקפורט.

היקסמותו מנקודת המבט הילידית הולידה יצירות לקהלים צעירים: **בת הים הקטנה** (אנדרסן) ו**הרפתקאותיו של פינקו** (קולודי) שהוצגו בעברית, בגרמנית, בצרפתית, בספרדית ובקוריאנית.

בין יצירותיו הקוליות של ליאור נבוק: **על משכבי בלילות** לסופרן ולנבל, **דיאלוגים לסופרן ולכלי הקשה** ו**שקיעה** לקול נשי, לטרומבון, לקונטרבס ולפסנתר. ביצירותיו הכליות: **ביכורים סימפוניים**, **בגטלות סימפוניות**, קונצ'רטו לגיטרה וקונצ'רטו לקלרינט. ובתחום הקאמרי: רביעיות כלי קשת, שלישיית פסנתר וחמישיית פסנתר, רביעיית סקסופונים, חמישיית כלי נשיפה של עץ ויצירות ל"הרכב פִּירו", כלומר חליל, קלרינט, כינור, צ'לו ופסנתר, כמו ב"פִּירו" ה"סהרורי" מאת ארנולד שנברג.

יצירותיו של נבוק מושמעות ברחבי העולם: באולם "פילהרמוני" בברלין, ב"קרנגי הול" בניו יורק ובבתי האופרה של ברלין, פרנקפורט, נירנברג וסידני.

דמיטרי שוסטקוביץ'

קונצ'רטו לצ'לו ולתזמורת מס' 1
במי במול מז'ור, אופ' 107

כ-28 דקות

אלגרטו / מודרטו / קדנצה (אטקה) / אלגרו קון מוטו

שוסטקוביץ' נולד בסנקט פטרבורג שבאימפריה הרוסית עשור לפני שהייתה לאימפריה קומוניסטית, כך שמילדות עד מוות לא ידע ליברליזם מדינתי. בכל רגע מחייב חייב היה לבדוק האם כתיבתו מסונכרנת עם גחמות הסוציאליזם של הקרמלין. כשאר היוצרים היה תחת מעקב. ב-1933, למשל, הציקו לו סוכני סטלין בשל עיבוד חינני והומוריסטי לדואט האמריקני Tea for Two. למזלו, אז "רק" ננזף.

מפלט טוב בעבורו היה חיבור פסקולי קולנוע ומוזיקה בימתית, או הלחנה למגירה. אחרי מות סטלין הוקל לו, ועם זה לא פסו הצרות. למשל, הטראגיות שברביעייה השמינית שלו בדו מינור, שאותה חיבר בשנת 1960 בדרזדן, כשהריסות העיר ניבטות אליו דרך חלון מלונו, נגזרת גם מצירופו הכפוי למפלגה הקומוניסטית ומן הגילוי שחלה במחלה ניוונית.

עם זה, לא הרפה. ב-1962 שילב בסימפוניה ה-13 את השיר "באבי יאר" של המשורר הצעיר יבגני יבטושנקו, הזועק כיצד זה אין מצבה ליד גיא "באבי יאר", שלתוכו השליכו הנאצים ועוזריהם בשנת 1941 33,771 מיהודי קייב הירויים, ולימים גם עוד רבבות יהודים ולא־יהודים. היצירה הפכה כה פופולרית, עד כי המשטר נאלץ להודות כי מצבה לא הוקמה בשל האנטישמיות החולנית של סטלין. לבסוף הוקמה מצבה.

בראשית דרכו עמדה לפני שוסטקביץ' ההתלבטות אם יהיה פסנתרן או מלחין.

הוא הפגין כישרון בשני התחומים. בן 13 התקבל לקונסרבטוריון של פטרוגרד בניהול גלאזנוב, וכפרויקט סיום לימודיו חיבר סימפוניה ראשונה. בשנה שלאחר מכן נקבע גורלו: ב-1927 נסע לתחרות שופן בוורשה ולא זכה בכרס. לעומת זאת, פגש את המנצח ברונו ולטר, וזה כה התרשם מהסימפוניה של המתמודד הצעיר, עד כי החליט לנצח עליה בברלין, וכך קרה שמשיכת הקולמוס הסטודנטיאלית הזניקה אותו מעלה כמלחין. בהמשך יצר 15 סימפוניות, 15 רביעיות, שלושה בלטים, שישה קונצ'רטי, את האופרה **החוטם** ואת האופרה **ליידי מקבת ממחוז מַצְנֶסק**.

לרביעייה השמינית שהזכרנו לעיל ולקונצ'רטו לצ'לו דהיום סממן משותף: בשתי היצירות חוזר רצף של ארבעה תווים, מוטיב "DSCH", ראשי התיבות של D. SCH(ostakowitsch) שהם בשפת התיוו הגרמנית הרצף **רה | מיבמול | דו | סי**.

הקונצ'רטו שלפנינו מציג את המוטיב כבר **בפרק א'**, אחרי הפתיחה הכמובטהובנית. בשילוב עם נושא שני, סינקופי, חל היפוך, והסקוונצה מנוגנת מן הסוף להתחלה. בפיתוח היא מכה באוזניים כנקישות החמישית של בטהובן.

בפרק ב' הצ'לו שר שיר טראגי, ושיח קאמרי מתפתח בינו לבין הקלרינט. גם ריקוד עדין צץ, וצ'לסטה מוסיפה צבע.

פרק ג' כולו קדנצה. ביודעו שבידי חברו רוֹסְטְרוֹפּוֹבִיץ' הוא מפקיד את הקונצ'רטו, המלחין סמך שהפיציקטי יהיו טיפ־טופ וכך גם משיכות קשת על שני מיתרים בויבזמן. גם כאן DSCH מופיע, וברונדו מופיעה גם מנגינה גאורגית שסטלין אהב.

פרק ד' הוא מוזיקה מאנית. הנושא השני נשמע חדש בתחילה, אך גם הוא המוטיב המוכר עם מהפך קצבי ובליווי קרן.

מקס ברוך

"כל נדרי", אופ' 47,

בעיבוד לצ'לו ולתזמורת כלי קשת

10-D תקות

זכות יצירתו "כל נדרי", שבה, צ'לו, כל רב־הבעה* מזמר את מגנינת ההכרזה הנוראה־הוד על ביטול כל הנדרים והשבועות "מיום הכיפורים שעבר ועד יום הכיפורים הזה", קנה לו מקס כריסטיאן ברוך, מלחין גרמני לוֹתְרַאני, פרסום רב. בגינה גם הוחרם במרחב הגרמני תריסר שנים אחרי מותו. הנאצים תייגוהו בלי שמץ ביסוס כ"יהודי", והשתקמות מורשתו מן החרם ההרמטי ארכה שנים רבות גם אחרי ששבה גרמניה לנאורותה.

ברוך, יליד קלן, פעל בנעוריו כמורה וכמנצח בכמה ערים גרמניות, אז הפליג לליברפול, שם כיהן כשלוש שנים כמנצח הפילהרמונית המלכותית, ובשני העשורים 1890-1910 לימד באוניברסיטה למוזיקה ולאומנויות של ברלין. בה בעת חיבר אופרות ויצירות תזמורתיות, מוזיקה קאמרית וקולית. בהלחנתו נטה לעבר האידיום הרומנטי של ברהמס ולא לחידושי ליסט ווגנר. הוא הוקיר מלודיות, גם עתירות־שנים, כפי שניתן לשמוע במובהק ביצירה שלפנינו.

לחן "כל נדרי" התוודע ברוך כשהביאו מורו, פרדיננד היֶלֶר, לבית החזן הראשי של ברלין, אברהם יעקוב ליכטנשטיין, איש מעורה בסצנת המוזיקה הקלאסית. החזן שמח להציג לפני ברוך את המלודיה המרטיטה, שצמחה כנראה בדרום גרמניה במאה ה-16, ושלא עלה בידי רפורמטורים לסלקה ממחזור יום הכיפורים, גם לנוכח אי־הנוחות שעורר "פולחן התרת הנדרים".

למען האמת, היצירה עשויה לא רק מן המגנינה של "כל נדרי". מחוברת לה עוד מגנינה, והיא המוזיקה לשירו של לורד ביירון

"הוי, בכו על מתאבלי נהרות בבל" מן האוסף "מגנינות עבריות", שיצר המלחין היהודי־אנגלי אייזק ניית'ן בשנת 1815.

שם היצירה כולה היה בתחילה "אדג'ו על שתי נעימות עבריות לצ'לו ולתזמורת עם נבל". ברוך הלחין את האדג'ו לבקשת הצ'לו הגרמני רוברט האוסמן (צ'לן "רביעיית יואכים" המהוללת), והקדיש אותה לו. במכתבו למו"ל פריץ זימרוק ב-1881, ברוך משלב גם רכילות קלה: "כתבתי קטע לצ'לו ולתזמורת להאוסמן בלחן עברי מעולה, 'כל נדרי' שמו. האוסמן הציק לי כל כך, עד שלא הייתה לי ברירה, התיישבתי וכתבתי".

אקדמה תזמורתית קצרה מכשירה את הקרקע לשירת הכלי הסולני. והסולן, בהתחילו לנגן, מפסק את המגנינה על פי קצב הקריאה של המילים הארמיות, שאנו, יודעי עבר, יכולים להבין: "כָּל נִדְרֵי | וְאֶסְרֵי | וְשִׁבְעֵי | וְחִרְמֵי | וְקִנְיֵי | וְקִנְיֵי | וְכִנְיֵי", וחוזר חלילה ברגיסטר יותר נמוך. ואז: "דְּאֶנְרְנָא וְדְּאֶשְׁתְּבַעְנָא, וְדְּאֶחְרִימָנָא וְדְּאֶסְרָנָא עַל נִכְשְׁתָנָא" (שנדרנו ונשבוענו וחרמנו ואסרנו על נפשתינו) "מִיּוֹם כְּפֻרִים זֶה עַד יוֹם כְּפֻרִים הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה."

אחרי ההתחלה המדיטיטיבית, המוזיקה פורצת מעלה וחובקת את האנסמבל, כקולו של שליח הציבור הסוחף עימו את קולות קהלו. או אז, מצטרפת הנעימה השנייה, המז'ורית, של אייזק ניית'ן, והיא מביאה את היצירה לידי סיום שליו. ברוך ידע שיש לו להיט בידי. לאחד מחבריו כתב: "את אהדת יהודי העולם כבר יש לי".

*יש גם גרסאות לכינור סולו ולוויולה סולו, מלווים בתזמורת או בפסנתר או בעוגב.

Tallinn

הקונצרט הבא

יצירת המופת המונומנטלית של באך, עם סולנים בין-לאומיים והקולות השמימיים של המקהלה האסטונית

19.2.23

תיאטרון ירושלים
אולם הנרי קראון

20.2.23

בית האופרה תל אביב
המשכן לאמנויות הבמה

אבנו בירון מנצח

חסנה בנאי סופרן (מרוקו-צרפת)
מרטן אנגלצ'וס קונטרה טנור (הולנד)
תומס הובס טנור (בריטניה)
עודד רייך בריטון (ישראל)
קולגיום מוזיקאלה טאלין (אסטוניה)

באך / מיסה בסי מינור, רי"ב 232

המיסה הגדולה של באך

אלגרו ויוואצ'ה / אנדנטה קנטילה / מינואט: אלגרו - טריו / מולטו אלגרו**ס**ימפוניה מס' 41 היא הסימפוניה האחרונה שיצר מוצרט, ומבלי

שידע שכך יהיה, השקיע בה את כל כולו. המנצח האיטלקי הידוע קלאודיו אָבְדו כתב: "היא אחת הכבירות שביצירות מוצרט. הרעיונות שבפינאלה פורצים זה מזה כזיקוקים של אש, כתפרחות של צליל וצבעו!" על אותו פינאלה* כתב המוזיקולוג האמריקני מיכאל סטיינברג, "הסיכום המרהיב ביותר של מה שקרוי בפינו' הסגנון הקלאסי". ורוברט שומאן אמר: "היא מעבר לכל תיאור מילולי".

הסימפוניה הושלמה ב-10 באוגוסט 1788, תקופה איומה בחיי מוצרט. אביו נפטר שנה לפני כן, התינוקת השלישית מתה לו ולקונסטנצה ביוני 1788, בריאותו שלו עצמו הייתה רופפת, ומצבו הכלכלי היה קטסטרופלי. עם זה, השנה הייתה גם פורייה מאוד. האופרה **דון ג'ובאני**, שהלחין שנה קודם לכן, זכתה להפקתה השנייה בווינה במאי 1788, וביוני החל לעבוד על טרילוגיית הסימפוניות, שנבעו כבמשיכת קולמוס: מס' 39 האלגנטית, מס' 40 חדרות הסבל ומס' 41 הדגולה, מלאת העליצות.

אין אנחנו יודעים לצורך מה ובהזמנת מי הלחין מוצרט את הטרילוגיה. להניח כי תשווקת ההלחנה לבדה הניעה אותו לא סביר, כי במצוקתו היה רחוק מעשיית אמנות לשם אמנות. מי יודע? אולי, ביום מן הימים, בספרייה מן הספריות, עוד יתגלו המזמינים וייחשפו עקבותיו של ביצוע פומבי כלשהו. עוד נושא בלתי מחוור

עד הסוף הוא הכינוי "יופיטר", כמופיע לראשונה בתיעוד מפסטיבל אדינבורו של 1819. סוברים כי יוהאן־פטר סלומון, אותו מוזיקאי־אמרגן גרמני יושב לונדון שהביא את היידן לאנגליה, טבע את הכינוי. לשם שיווק, כמובן. מכל מקום, כפי שראינו, הדורות גומרים על הסימפוניה את ההלל ובין "כביר" ל"נשגב", בין "אלמותי" ל"אלוהי", גם "יופיטר", ראש אֵלֵי רומי, הוא שם טוב.

הפרק הראשון, בצורת הסונטה ובמשקל מרובע, נפתח בשלושה אקורדים דומז'וריים מרשימים, מלכותיים, ומיד אחריהם אנחה נרפית. שני קטבים האלה מסמנים את גבולות הפרק, ומנבאים חידושים ותגליות בכל פיסקה. לקראת סוף המיצג מוצרט משלב מנגינה קלילה־דלגנית שגנב מן האריה הקונצרטית של עצמו - "נשיקת יד" (Un bacio di mano). היא פשוטה, אך מאפשרת הברקות תזמור.

הפרק השני אטי ומעומעם־מיתרים, "מהלך לו בשירה", *andante cantabile*, כשמו האיטלקי. גם פרק זה הוא בצורת הסונטה, אך משקלו משולש ונגרעים ממנו הטימפני והחוצצרות. את השירתיות העורגת מלוות הרמוניות דיסוננטיות, המעניקות לפרק מתח ואופל.

הפרק השלישי, מינואט, הוא עיבוד משוכלל של מחול לְנֵדֵלר אוסטרי, והטריו צופן גרסה מינורית של מוטיב הקַרְדוּ הקתולי - **דו, רה, פה, מי** - המופיע במפתיע כבר בסימפוניה הראשונה של מוצרט שחיבר בגיל שמונה. סביב מוטיב הקַרְדוּ הזה וסביב שלוש תמות נוספות מוצרט בונה במהלכים פוגאליים ובמהירויות מסחררות את אותו פרק סיום מהולל, שיש לשמוע ולא לדסקס - כמאמר שומאן.

*לא לחינם הכל מדברים על הפינאלה.

בארצות הדוברות גרמנית היצירה קרויה

"הסימפוניה עם הסוף הפוגאלי".

חושבים מוזיקה

שלושה מפגשי הרצאות־קונצרטים בשיתוף חוקרים ממכון ויצמן למדע
והאקדמיה למוסיקה ירושלים, הכוללים שיחה על מוזיקה ונפלאות המוח

7.7.23

המוח המוזיקלי
פרופ' איתן גלוברזון

21.4.23

מוח אנלוגי בעולם דיגיטלי
פרופ' אהוד אחישר

27.1.23

המוח היצירתי
פרופ' רפי מלאך

היכל התרבות ניש צדלס ברונפמן

ימי שישי בשעה 11:00 / היכל התרבות תל אביב / אולם צוקר

A STAR TREK

Avner Biron conductor
Steven Isserlis cello (UK)

Lior Navok (1971)

"Blue, Yellow, Smoke" for chamber orchestra
(World Premiere)

Dmitri Shostakovich (1906-1975)

Concerto for cello and orchestra no. 1
in-flat Major, op. 107

Allegretto

Moderato

Cadenza (attacca)

Allegro con moto

Intermission

Max Bruch (1838-1920)

"Kol Nidrei," op. 47 arr. for cello and strings

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Symphony no. 41 ("Jupiter") in C Major, K. 551

Allegro vivace

Andante cantabile

Menuetto: Allegretto - Trio

Molto allegro

Tel Aviv Museum of Art

Friday, 6.1.23 at 13:00

Saturday, 7.1.23 at 20:00

Weizmann Institute, Rehovot, Michael Sela Auditorium

Sunday, 8.1.23 at 20:00

Elma Arts Center, Zichron Yaakov

Monday, 9.1.23 at 20:00

Jerusalem Theatre, Henry Crown Hall

Tuesday, 10.1.23 at 20:00

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALAM / MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

MUSICIANS

1st Violin

Matan Dagan*
Natasha Sher*
Carmela Leiman***
Petr Bobrovski
Polina Groshikova
Michael Pavia
Roman Yusupov

2nd Violin

Galina Korinets**
Eduard Reznik**
Hadas Fabrikant***
Michael Kontsevich
Omri Tzach
Smadar Schidlowsky
Keren Shoshani

Viola

Shuli Waterman**
Sergei Dubov
Boris Rimmer
Eduard Shubaev
Marta Sikora

Cello

Marina Katz**
Zvi Orlianski**
Alexander Sinelnikov***
Esther Valladares

Bass

Kai Jack**
Hansell Hernandez°

Flute

Esti Rofé**
Avishay Srugo°

Oboe

Muki Zohar**
Ori Meiraz

Clarinet

Shira Eliassaf**
Ido Azrad°

Bassoon

Mauricio Paez**
Yolotzin Cruz Cedillo

French Horn

Alon Reuven**
Michael Altshuler

Trumpet

Raz Arad°
Dan Varon°

Harp

Gittit Boasson°

Timpani

Karen Phenpimon-Zehavi**

*Concertmaster

**Principal player

***Assistant principal

°Guest

BOARD OF DIRECTORS AND MEMBERS OF THE ASSOCIATION

Ruth Arnon, Honorary President

Yair Green, Adv.*, Chairman | Jacob Aizner*, Prof. Ruth Arnon*, Avner Azulay, Talma Barabash-Knoller, CPA, Prof. Avi Ben Basat, Prof. Shlomo Biderman, Dr. Yoram Blachar*, Dr. Shmuel Cabilly*, Ruth Cheshin*, Ilan de Vries*, Prof. Menachem Fisch, Prof. Benny Geiger*, Efrat Weiman Gershony*, Prof. Moshe Hadani*, Prof. Uri Karshon, Raanan Kop, CPA*, Moshe Michles*, Prof. Dafna Schwartz*, Dov Shafir, Baruch Shalev, Dr. Lea Shamir-Shinan, Yehuda Zisapel, Gershon Zohar *Member of the board

ADMINISTRATION

General Director Yoram Youngerman **Administrative Manager** Michael Kontsevich

Producer Sarah Taylor David **Music Content Coordinator** Dr. Ron Merhavi

Marketing & Advertising Manager Nadia Raz Chacham **Sales Manager** Dagan Feder

Office Manager Alon Snir **Stage Managers** Ori Nachum, Valery Aksyonov

Recording Engineer Eitan Shamai **Accountant** Sarit Yitshaki **Legal Advisor** Adv. Ami Folman

Box Office: *3926 / 1-700-55-2000 / Sunday-Thursday 09:00-17:00

Office: 26 King David Street, Jerusalem / Tel: +972-2-5020503 / Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com / Email: info@jcamerata.com

Program notes Benny Hendel **Graphic Design** Hagit Maimon

**THE ISRAEL
CAMERATA
JERUSALEM**
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON
2022/2023

Passion for Music

SEASON 39 | THE INSTRUVOCAL SERIES

A STAR TREK